

Verzameld werk - Gele Vellen - Dertiende jaargang (1981-1982)

Cornets de Groot en de vrije interpretatie 1

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, jaargang 13, [augustus 1981]

Psst! Wat is een boek?

De wereld ligt bedolven onder papier en inkt. Er is in onze beschavingskring geen sterveling boven de twee jaar die er niet meer om weet te gaan. Men tekent, men schrijft. Men zal, als men niet langer tekent, nog schrijven. 2 Desnoods met een spuitbus op een muur, de zitting van een stoel in de trein, de bus. Men drukt zijn gevoelens en gedachten uit; men keert zich tegen andermans gevoelens; men verklaart zich met zijn lotgenoten solidair. BARRACUDA GROET DR. NUDE. De uiting van een individu uit de massa, van iemand, wiens zelfbewustheid het hebben moet van een provocatie, schaamteloosheid, agressieve bluf: een 'showbink', een Jan Cremer.

Wanneer die Barracuda de pech heeft, dat hij vandaag of morgen uitgroeit tot een schrijver, is hij opeens niet belangrijk meer. Althans niet voor neerlandici. Die vragen dan niet meer: 'Wie is Barracuda?', maar: 'wat heeft hij geschreven?' En: 'Waar ligt het perspectief in zijn verhaal?' Of: 'Is er sprake van een vertellend of een belevend ik? Wat is de functie van het leidmotief? Formuleer in eigen woorden het thema.' 3 Wij zijn er dolblij mee, wanneer er een mens verandert in een tekst, want zo hou je de lastposten op een afstand, en inderdaad: er kunnen vragen worden gesteld over een boek! Vragen die je goed of fout beantwoorden kunt. Kunt u zich voorstellen dat met de goede beantwoording van bovenstaande vragen een examenkandidaat het toppunt van zijn leesplezier bevestigd ziet? Nou, ik ook niet. Ik kan, wat het literatuuronderwijs betreft, met alle welwillendheid waar ik over beschik, maar niet inzien, welke voordelige ruil we hebben gedaan, toen we Socrates een schop onder zijn kont gaven, en Cito juichend binnen haalden. Of pseudo-cito Anbeek. 4

Ik ben nooit een aanhanger geweest van structuuranalyse, of om het begrijpelijker te zeggen: van het buiten spel zetten van de lezer. Wij weten wel, dat op verschillende scholen Marga Minco niet op de literatuurlijst mag verschijnen. En Elsschot niet. Om nog maar te zwijgen van Lampo, Ruyslinck en Marnix Gijsen. Culturele gezagsdragers als leraren nu eenmaal zijn, zijn in de regel weinig tolerant. Hun statussymbool - Vestdijk, Mulisch, Claus - moet koning kraaien. 5

Veronderstel dat door een wenselijke ontwikkeling de leerling zich verslingeren zou aan Lucebert, Schierbeek of Vogelaar - ongetwijfeld zouden ook zij verboden worden. Omdat de examinerator zich bij deze heren evenzeer verveelt als bij Elsschot en de andere Belgen; zij het om andere redenen.

Bij ons wint goddank de opvatting veld dat we bij het S.O. 6 uit zullen moeten gaan van de opvatting, het kritische oordeel, van de lezer. Is het hem opgevallen dat in bepaalde boeken het tijdsverloop wat vaag is, de psychologie gebrekkig, het thema eerder een schema dan een integrerend bestanddeel van de kunst van de auteur? Bestaat er een verband tussen de omstandigheden waarin de lezer verkeert, en de keus van juist deze boeken op de lijst? Of ontstond die door gebrek aan aanbod van materiaal in de bibliotheek? Of door gebrek aan

interesse voor de literatuur? Is literatuur een vlucht uit de realiteit, of biedt zij een mogelijkheid de wereld te leren kennen, de mensen, jezelf? Zegt stijl, een genre, een onderwerp of thema iets over een schrijver?

Toen Du Perron zijn *Land van herkomst* geschreven had, vroegen de critici zich af, wat dat nou eigenlijk voor een boek was. Aan Menno ter Braak schreef hij: 'Als het géén roman is, en géén 'mémoires', en géén 'essay' en géén 'dagboek', Gvd - wat is het dan? Een *boek*. Een mens. Etc.'

Ik zeg daar van harte amen op. Dat er geen beginselvast onderscheid wordt gemaakt op onze school tussen Mavo/Havo en Vwo-lijsten stemt tot grote voldoening, al zijn we aan een echte stroomlijning nog niet toe. Wat mij betreft: ik blijf er voor stoeien!

CN

NOTEN

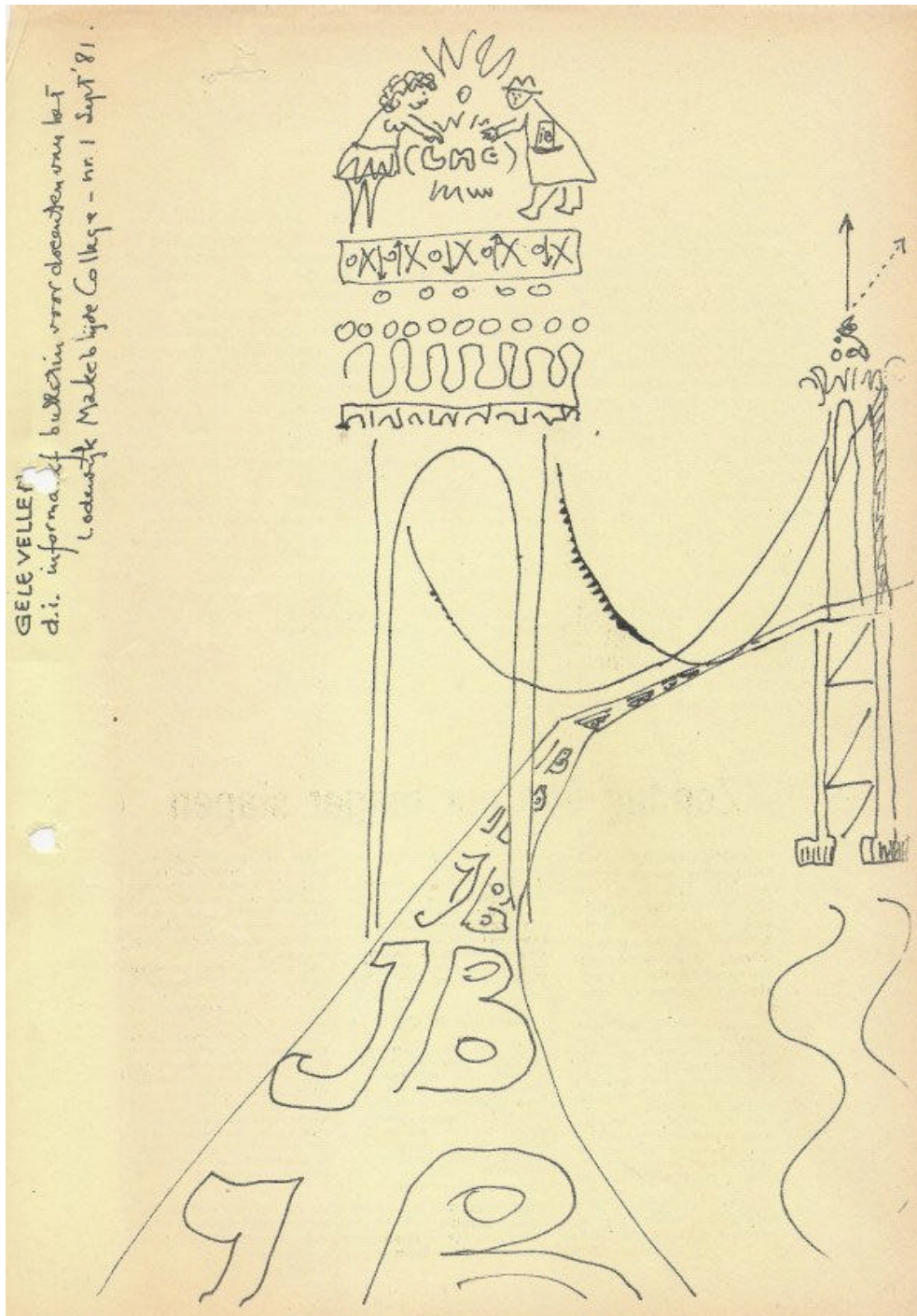
1. De titel van dit artikel is met de hand aangebracht, en is dezelfde als die van een bespreking van Cornets de Groots rond deze tijd verschenen laatste essaybundel *Ladders in de leegte* door Tom van Deel. Deze bespreking wordt in het [volgende nummer](#) van deze jaargang gekopieerd. ▲
2. Een mogelijke verwijzing naar het gedicht 'Vestdijk' van Jan Arends: 'Hij kan zijn hoofd/ niet meer bewegen./ Zijn mond/ is vol zand gelopen/ en kleine beestjes eten zijn ogen op./ Zijn voeten slapen./ Alleen zijn linkerhand/ steekt in het leven/ en schrijft nog steeds'. Cornets de Groot citeert dit gedicht op p. 98 van [De kunst van het falen](#). ▲
3. In november 1981, enkele maanden na dit artikel, publiceerde Cornets de Groot in de *Vestdijkkroniek* een artikel over Vestdijks roman *Het genadeschot* onder juist deze titel, [Over de functie van het leidmotief](#), waarin hij stelt dat 'het leidmotief in een boek het thema aan ons opdringt'. ▲
4. Ton Anbeek (1944), Nederlands romanschrijver en hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde te Leiden. ▲
5. Hierbij verdient opmerking, dat de eerstgenoemde schrijvers volledig ontbreken in Cornets de Groots oeuvre, terwijl Vestdijk, Mulisch ruim vertegenwoordigd zijn. De uitzonderingen op het eerste én het tweede rijtje zijn de Vlamingen Elsschot en Claus, die beiden eenmaal in het werk voorkomen. ▲
6. Schoolonderzoek. ▲

Memoriaal

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, jaargang 13, september '81

Het in elkaar draaien van een h4-werkweek vergt veel tijd, veel nadenken. Je kunt natuurlijk niet over één nacht ijs gaan met een honderdtal leerlingen en een handvol begeleiders. Het uitstippelen van de route, het maken van een programma, met sport, met excursies en de reflectie daarop, met een prikkeling van de fantasie, en van de wil die ook tot uitdrukking te brengen in beeldend, literair en dramatisch opzicht, de interne organisatie van het koken, eten, slapen, surveilleren, doen een beroep op verbeeldingskracht, begrip voor onverwachte dingen, saamhorigheid, voorzienigheid, tolerantie en uithoudingsvermogen bij de leiding. Tieners kun je nu eenmaal gemakkelijk in situaties brengen, waarbij het improvisatietalent tot het uiterste op de proef wordt gesteld. Al moet ik opmerken dat deze groep leerlingen het ons in dit opzicht heel eenvoudig heeft gemaakt. Wat een volmaakt stel! Wij hebben in de laatste jaren niet zo'n tegemoetkomende groep jongelui mee gemaakt. En als het al waar is, dat niet alle programmapunten even vlekkeloos verliepen - het tijdschema bv. kwam bij herhaling in de knel - dan moet toch worden erkend, dat de achterstand in het werk voortvarend werd ingelopen door de inzet van alle deelnemers, die - juist door zulke dwangsituaties - elkaar hebben leren kennen. Beter, denk ik, dan zonder zulke momenten van tijdnood mogelijk geweest zou zijn. Iedere 'fout' in het systeem heeft zijn goede kanten. Het pleit voor de flexibiliteit van de leiding en voor de laconieke reacties van Evert en DS, dat zij van die kanten profijt hebben weten te trekken. Dat deze werkweek gekarakteriseerd mag worden als één van de beste van de laatste jaren is dan ook de algemene opinie van de docenten die mee zijn geweest.

Ach, natuurlijk worden er na afloop door leerlingen wel es een paar indianenverhalen verteld. Men late zich door deze blijken van instemming niet ontmoedigen. Zulke verhalen komen uit elke klas die erop uit is geweest. Zelfs uit 6 vwo.

CN

[Geen titel]

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblide College

Informatief Bulletin, jaargang 13, september '81

Cornets de Groot is als essayist over literatuur gemakkelijk te onderschatten. Zijn benadering is omledings, hij noemt hem in zijn nieuwste bundel „Ladders in de leegte“ de „rotzooi-manuscriptmethode“. Hij beschouwt het omgaan met literatuur als een persoonlijk avontuur en wil niet beteugeld worden door een academische discipline.

Van de zijde van zijn tegenstanders treft hem dan ook altijd het verwijf dat zijn uitdrukken voor geen discussie vatbaar zijn, want binnen geen enkel lander vallen „Interne optiek“ heel een vroegere essay-verzameling van Cornets (nu voor 95 cent bij De Slechte); die titel karakteriseert zijn opvattingen.

Wie rationaliteit en methodespeel moet niet aan Cornets

Cornets de Groot en de vrije interpretatie

bestaan, maar wie overwacht een perspectief in het oog wil krijgen kan bij hem terecht. Hij schrijft over Fest-dijk, Mulisch, Herbas, Eilburg, Den Hartog, Starling, Van Alphen, Rilke ... maar de hoofdmoot van het nieuwe boek bestaat uit een zeer uitvoerige reactie op het proefschrift van G. W. van de Watering, „Met de ogen dicht“, een analyse van enkele gedichten van Luciebert.

Van de Watering is het tegenwoord van Cornets in zijn Luciebert-studie, destijds in deze krant met bewondering besproken, met hij nauwgezet en zoveel mogelijk vermetel woord en welk betekenis (een) een paar van Lucieberts gedichten hebben. De methode is die van de „close-reading“. Cornets nu schiet al zijn leven lang tegen deze manier van lezen en ditmaal zet hij zich tot een vrije tegeninterpretatie, dat wil zeggen „zonder vooropgezet systeem, maar open voor alle mogelijkheden“.

In de discussie die Van de Watering geschiedt heeft besproken ... ik denk aan een principieel afwijpende kritiek van Henk Elzen in Vrij Nederland, aan afwijzige postieve reacties in De Nieuwe Toelichting en Herengedrukt. Het is een belangrijke van Cornets interesse: zijn punt is niet een grotere interpretatieve bewegelijkheid, ook als die de „rotzooi-manuscriptmethode“ wordt genoemd, maar in overweging genomen worden.

T. v. D.

Cornets de Groot, Ladders in de leegte, Essay. Nijhoff Van Delft, 's-Gravenhage, 1981. 222 blz. 24,90 gulden. Etc.

[Rouw 12/5/81]

Wordt vervolgd

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 2, okt. [1981]

Bij een van de lessen in een drie vwo-klas kwam het begrip 'ambivalentie' ter sprake. 'Dat is een eigenaardig mengsel van gevoelens, tegenstrijdige gevoelens', legde ik uit. 'Een troebel, ondoorzichtig gevoel. Je weet niet precies wat je voelt, - liefde, haat? Aanhankelijkheid, afweer? Heel jonge kinderen demonstreren het wel es. Als zo'n kleintje van een jaar of drie op een leuke manier door de vader wordt geplaagd, huilt het en lacht het door zijn tranen heen, en huilt weer. Als je het afkust, is het voorbij - dan lacht het, en dan moet je het daar ook maar bij laten. Zulke gevoelens gaan nooit helemaal weg, maar ze komen pas weer versterkt terug in de puberteit. Je bent afhankelijk, maar wil dat allang niet meer zijn. Conflicten met ouders, hun leeftijdgenoten, - vaak collega's van mij. Ze zijn streng, je voelt je onbegrepen. Ze draaien bij, je voelt je onbegrepen. Ze vinden je ondankbaar, en ze voelen zich schuldig omdat je ondankbaar bent. En jij blijft zitten met het gevoel, dat ze je met de ene hand een reep chocola geven, en met de andere een draai om je oren...'

'O, maar dat is nog niets', zegt Jurriaan, een opmerkelijk mannetje uit de klas. 'Het wordt pas erg als je vader je een reep geeft met de ene hand, en met de andere een tandenborstel!'

CN

[Geen titel]

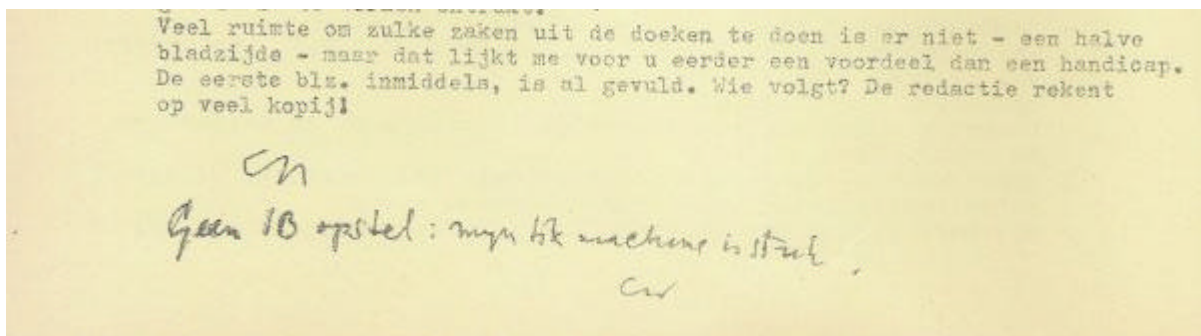
R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 2, okt. [1981]

In dit nummer van het *I.B.* vindt u een nieuwe rubriek *Wordt vervolgd*. De eerste blz. van het *I.B.* biedt door de nieuwe vormgeving (waarvoor dank aan Pieter) geen ruimte meer voor het *I.B.*-opstel onder de titel *Memoriaal*. De bedoeling is dat *Wordt vervolgd* een rubriek wordt, waarin collega's hun amusante bevindingen op school optekenen, omdat ze zo aardig zijn, en tekenend voor de onderlinge verhoudingen. Ze verdienen het aan de vergetelheid te worden ontruk.

Veel ruimte om zulke zaken uit de doeken te doen is er niet - een halve bladzijde - maar dat lijkt me voor u eerder een voordeel dan een handicap. De eerste blz. inmiddels, is gevuld. Wie volgt? De redactie rekent op veel kopij!

Persoonlijke bedenkingen bij het *Hoogveld-rapport*

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makebljde College

Informatief Bulletin, december '81, nr. 2 [3]

Het Hoogveld-rapport is op de bijeenkomst van de H4-commissie (waarvan elders in dit nummer een verslag) 1 niet het onderwerp van bespreking geweest, maar aanleiding tot een vrije discussie over enkele daarin te vinden uitspraken. Een 'lijn' ontstond op die manier natuurlijk niet, en niemand had daar dan ook behoefte aan. 2 Abrupte overgangen van algemene uitspraken naar de meest bijzondere, persoonlijke. Van een afstand gezien toont zo 'chaotisch' een opbouw zich als een pointillistisch schilderij. Er is samenhang die spontaan ontstaat: organische groei, en dat is al heel wat meer dan de mechanische voortgang die menige vergadering wat mij betreft, zo onbeleefbaar maakt, zo vruchtbaar voor slaap. Wij hadden geen agenda. We hadden geen uitgangspunt. Onze uitspraken waren 'alleen maar' intenties.

Theorieën kwamen te voorschijn. Die van Larkin; het begrippenpaar positief/negatief zelfbeeld. Die van de 'lastige' leerling die zich uitslooft, zo gauw er iets te organiseren valt. En daar was meteen een punt, waarover ik graag met de aanwezigen van gedachten gewisseld had: is zo iemand er één met een positief of met een negatief zelfbeeld? En wie beslist dat? U? Ik? De rapportvergadering? Want reken er maar op, dat wij - leraren - zo'n leerling diens zelfbeeld zullen ontfutselen, en het als wapen tegen of voor hem zullen benutten, als dat te pas komt. Is dat zelfbeeld tot dat doel geschapen? Het Hoogveld-rapport wekt bij mij tenminste, de indruk dat een positief zelfbeeld 'vanzelf' ontstaat, wanneer een instituut en haar bevolking elkaar niet in de wielen rijden. Zulke wensdromen zijn altijd fraai. Ze berusten op de theorie dat er nooit oorlog zal zijn, mits het altijd vrede is. Geluk is sociale rust, dat is de boodschap. Prachtig voor Utopia, maar hoe jammer voor de werkelijkheid dat er twee groepen zijn, die elk voor zich aan een eigen utopia werken....

Wat kreeg ik te zien, toen ik van een afstand het schilderij bekeek? En welke gedachten welden daarbij bij mij op? De nadruk in deze vragen ligt natuurlijk op de woorden 'ik' en 'mij', maar dat spreekt vanzelf: niemand zal van mij vergen dat ik me 'objectief' opstel, hier. Welnu, wat mij trof, en vaker treft in gesprekken die het onderwijs tot onderwerp hebben, is de opvatting dat iemands verleden beslissend is voor zijn toekomst; dat deterministische theorieën gemakkelijker opgeld doen dan intentionele. Anders gezegd, de genese beslist, niet de historiciteit van een loopbaan. Het Hoogveld-rapport maakt goddank melding van een processueel voortschrijden in kennis en vaardigheid, dat onwaarneembaar blijft bij het afleggen van allerlei proeven van bekwaamheid, maar dat daar wel degelijk is. Het merkwaardige is, dat het rapport het hier verder maar bij laat, of hooguit enkele wenken in de richting van de middenschool doet, en weigert conclusies te trekken uit zijn eigen oordeel wanneer het gaat om een school als de onze. Laat ik dat dan maar doen. Dit voortschrijden te onderkennen bij andere gelegenheden dan proefwerken, en dit ook naar behoren te waarderen, maakt cijfers in het verleden opgedaan weer vloeiend; maakt het verleden weer kneedbaar

naar de eisen van het aktuele moment en kan een stimulans zijn voor een doorstroming van een historisch proces dat zich richt op een doel, en derhalve niet in wrok of wanhoop terug blikt op een moment, dat op noodlottige wijze de toekomst schijnt te blokkeren.

Larkin! 3 Ik heb de schaarse citaten van Larkin met diepe interesse en betrokkenheid gelezen. Ik denk dat deze problemen ten dele ook op onze school al van toepassing zijn. Ik denk bovendien dat ze pas opduiken met de vijftien- of zestienjarigen. Ik heb niet de pretentie u hier een typologie van 'de ' 3H-leerling te bieden, maar ik heb nu eenmaal geruime tijd zulke leerlingen meegemaakt in allerlei situaties, en velen van hen ook nog in H4 gevolgd, van nabij - en toch op een afstand. Wat ik hier heb is een algemeen schema, dat voor ieder bijzonder geval te verfijnen is, en dat naar mijn idee een fase eerder ligt, psychologisch beschouwd, dan de fase die Larkin beschrijft. Wat kan ik van deze leerlingen zeggen?

Zij kennen de top-tien. Ze kijken met overgave naar top-pop en zulk soort programma's. Jongens halen waagstukken uit op het voetbalveld - niet als deelnemers aan het spel, maar als supporter. Ze werpen zich met hartstocht op hun idool, dat een soort van algemeen kader vormt, invulbaar door iedere volgende ster die de eerste plaats in de top-tien bereikt, of die alwéér het wereldrecord gebroken heeft. Dit werpt natuurlijk niet alleen een schril licht op de onstandvastigheid van hun gevoelens, maar vooral op een mate van ontvankelijkheid, die later nooit meer deze omvang hebben zal. Het is een groep die makkelijk de hoogste toppen haalt, en met evenveel gemak de diepste dalen. Hun idool stelt de norm, niet u, niet ik. We het idool dat zich aan de ontleende normen onttrekt (John Lennon). Zoals hij leeft, of volgens hen behoort te leven, zo leven ook zij. Zij zijn burgerlijk en dogmatisch; zij hebben tenslotte de psychologie van de fan (die ik, voor liefhebbers, elders uiteen heb gezet, althans ten dele *)). Muziek betekent dan ook veel voor hen, al betekent muziek *niets* voor hen op verstandelijk niveau. Er is iets heel belangrijks dat zij als boodschap door krijgen via de d.j. Het zijn opvattingen over kleding, uiterlijk, taalgebruik, gewoonten, over datgene wat hen van ons en van hun ouders onderscheidt. Zij geloven rotsvast in de platitudes van Kiss en Queen. Platen en petat vormen de samenbindende kit, het zg. derde milieu, dat het milieu van huisgezin en school een weinig buitensluit. Vandaar dat onze cijfers hen aanzienlijk minder aanspreken dan hun ouders. En ook zelf stel ik vaak genoeg niet zonder verbazing vast, dat hun intellectuele bagage bij nader inzien minder licht is, dan ik op grond van hun normale gebrek aan leergierigheid in de vorige klas zou vermoeden.

Ik had het zeldzame genoeg dit jaar, mee te mogen maken hoe twee meisjes zichtbaar ontbloeden, nadat zij hun beugel kwijt raakten. *Dat* is pas een echt probleem, veel echter dan de erfelijkheidsleer van een of andere naturalist of zelfs Mendel. De oplossing ervan opende een toekomst: ook intellectueel. Dat wil niet zeggen, dat daarmee de problemen uit de wereld zijn. Want hier beginnen ze. Men is iets meer bewust in H4, men is een jaar ouder. Maar hierover kan Larkin u beter informeren dan ik, - al overdrijft hij, misschien.

Tenslotte, om op dat zelfbeeld terug te komen: ik leg u twee lijsten voor, één van Soddy en één van J.H. van den Berg, 4 met de vraag voor u zelf te beslissen of u iemand met die eigenschappen een 'positief' Zelfbeeld zou toeschrijven, of niet.

1. De gezonde beantwoordt aan de eisen van het leven zonder te grote inspanning.	1. De psychisch gezonde is bereid te leven met een uitputtende, slopende, mocht het nodig zijn dodende inspanning.
2. Zijn ambities liggen binnen de speelruimte van praktische verwerkelijking.	2. Zijn ambities overtreffen alles wat verwerkelijkt kan worden.

3. De gezonde heeft een scherp en schrander inzicht in eigen kracht en zwakte.	3. Hij wenst zich niet bezig te houden met zichzelf.
4. Hij kan behulpzaam zijn, maar ook hulp aannemen.	4. Hij kan weigeren hulp te bieden, en weigert dikwijls aangeboden hulp.
5. Hij is veerkrachtig bij mislukking en nuchter bij succes.	5. Hij is ellendig bij mislukking, en verrukt van succes.
6. Hij is in staat tot vriendschap en, wanneer het moet, tot agressiviteit.	6. Hij durft vrienden van zich te verstoten, en neigt tot agressiviteit.
7. Niemand zal vinden dat hij te hoge eisen stelt aan zijn omgeving.	7. Men zal vinden dat hij te hoge eisen stelt.
8. Zijn geloof, zijn denken, en het geheel van waarden dat hij hooghoudt, zijn hem een bron van kracht en leven.	8. Want hij houdt voor waar en waardig al datgene wat het leven waar en waardig maakt - omdat hij zich voortgejaagd weet tussen geboorte en dood, deze twee uitersten, die hem levend houden en hem ertoe brengen niets zo suspect te vinden als een complete gemoedsrust.

*) *Nooit zag ik Awater zo van nabij*, Bzztôh, 1981, p. 358-362. 5

NOTEN

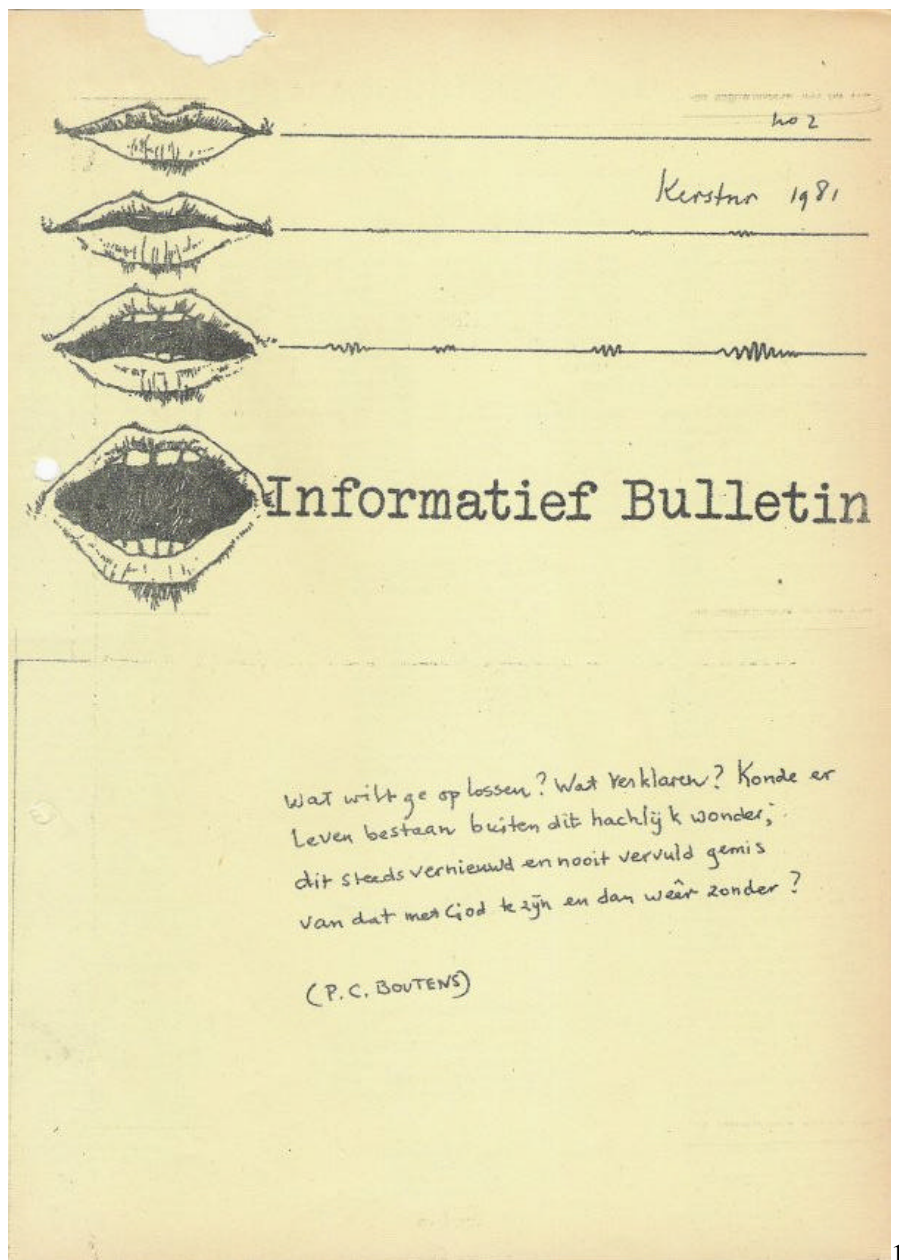
1. Volgens het in dit nummer opgenomen verslag van deze vergadering is het Hoogveld-rapport 'een verslag van een literatuurstudie, gericht op het opsporen van factoren, die in het interactieproces tussen school en scholieren tot problemen leidt'. 🌱
2. Vergelijk uit het [voorwoord](#) van *Labirintek*: 'De in dit boek bij elkaar gebrachte opstellen handelen over gedichten van zeer van elkaar verschillende dichters. Een vluchtige blik op de inhoud doet vermoeden dat niet ik, maar de meest willekeurige willekeur deze dichters bijeen plaatste. Een historische lijn zit er dan ook niet in, zelfs geen astrologiese, kosmiesmetaforiese, magiese of alchimistiese. Er zit - en dat is m.i. het aardige van dit boek - helemaal geen lijn in.' 🌱
3. Deze stijlfiguur - een aan het begin van een alinea geplaatste eigennaam, voorzien van een uitroepteken - komt in Cornets de Groot's latere werk vaker voor. Ter vergelijking: 'Narda!' - het eerste woord van de roman [Liefde, wat heet!](#). 🌱
4. Jan Hendrik van den Berg (1914), Nederlands psychiater en bekend van zijn 'leer der veranderingen', ofwel 'metabletica'. Zijn commentaar op het lijstje van de Engelse psychiater Kenneth Soddy (1911-1986) publiceerde hij in *Kleine psychiatrie*, 1966, p. 278-279. Over de metabletische mens schreef Cornets de Groot in 1967 aan het einde van een voor een provoblaadje bedoeld artikel: 'Ik ben geen barricadeheld, geen provo. Geen blauwe builen voor mij. Ik heb een meer filosofiese aard. De stilte zeg je, is mijn gebied...
Je vindt daar jezelf terug, nietwaar? Je maakt van de introspeksie een ophef, alsof die de wereld veranderen zal. Kom, zoals professor Van den Berg zegt, het is daarbinnen gelijk aan wat je van buiten bent: een holle mens. Een mens in afbraak, een mens in opbouw: een metabletiese mens.
De paladijn van de verstarring i.a.
De verkondiger van de vernieuwing i.o.: een metabletische mens.
De 'clerk' die zich zijn werk aan zijn controle onttrokken ziet i.a. De ongelovige gelovige, die de communicasie met de anderen herstelt i.o.: een metabletiese mens.
Opbreken, afbouwen: het is jou toevertrouwd - alleen jij kan zoiets maken: alleen jouw leegte kan *alles* bevatten.' [Een onroman een bitterboek](#), p. 155. 🌱
5. Zie [Bijdrage tot de psychologie van de fan](#), in: Dirk Kroon (samenst.), *Nooit zag ik Awater zo van nabij. Teksten omtrent Awater van Martinus Nijhoff*, Den Haag, 1981, p. 358-362. 🌱

[Geen titel]

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, Kerstnr 1981, no. 2 [4]

NOOT

1. Het gedicht van Boutens is het twaalfde van *Honderd Hollandsche Kwatrijnen* (1932). Opgenomen in de bloemlezing *Uit den ban van duur en tijd*, Amsterdam 1993, p. 91. ▲

Wordt vervolgd

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [december 1981]

U zult het wel met me eens zijn, dat het zonde is, wanneer deze ruimte niet op een aardige manier zou worden benut.

Wellicht heb ik, toen ik u om anekdotische bijdragen vroeg voor deze rubriek, wat al te veel verbeelding gehad, en is uitblijven van reacties van uw kant een zoete en rechtvaardige wraak. Maar toch moet deze halve (kwart! achtste!!) bladzijde vol.

Doe dat dan op uw eigen manier. Een tekening, strip, een collagegedicht, een texte trouvé of desnoods dan... een anekdote.

Doe mij, uw collega's en vooral uzelf nou es een lol!

CN

Verslag vier-havo-commissie

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [december 1981]

Aanwezig: allen, behalve MO

Op deze vergadering blijkt dat de vraag 'Wat is er te doen aan het functioneren van de leerkracht?' niet losgemaakt kan worden van de vraag, wat voor vlees hij in de kuip heeft. Of zij.

Uiteraard moet hij/zij uit de klas zien te halen, wat er in zit...

Een straffe hand helpt - als je het lang volhoudt; dat werpt op den duur vrucht af, zoals één ervaring leert in een H-4-klas van 17 leerlingen, onder wie 7 doubleurs. Het is deze laatste groep van wie de docent steun ondervindt, bij het motiveren van de hele klas: zij weten immers wat de consequenties zijn, wanneer je er met de pet naar gooit.

'Flinke eisen stellen, is beter dan de teugels laten vieren': met het beginsel is in ieder geval niemand het oneens.

De moeilijkheid is, dat de leerlingen best willen werken (en graag), als ze eenmaal merken, dat het succes wenkt. Dán is er de juiste motivatie, en werkt men voor zijn plezier. Daar moet het naar toe. In deze klas van 17 kwam de motivatie tot stand door een falend *trial- and error-*systeem van de doubleurs (in het vorige jaar).

Een bezwaar tegen deze visie is, dat je leerlingen die in de problemen zitten, nog verder in de nesten werkt. Een ander bezwaar is, dat bij grote leeftijdsverschillen een verschil in beleving ontstaat, hetgeen knap lastig kan zijn, wanneer reeds de mavo-instream groot is.

Anderzijds kan er ook een grote stimulans uitgaan van dit doubleren. Jonge doubleurs 'gooien' geen jaar weg: ze groeien, ze komen op gelijk niveau met oudere leerlingen van H4 in het volgende jaar. Ze hebben dan ook een grotere kans op een aardiger ogend rapport.

Hangt men deze filosofie aan - er zijn stemmen die voorspellen dat er in de toekomst op het Havo een driejarige bovenbouw zal zijn - dan hoeft men bij bevordering naar H5 ook niet al te toegevend te zijn; 30% à 40% niet bevorderen, is geen schande. Er zijn w.i.w. idealisten onder ons, die de leerlingen in 2 jaar over de brug willen helpen, maar dat leidt vaak genoeg tot overspannen gedoe voor allen. Het maakt het H4-probleem er niet eenvoudiger op, - aldus één onzer, die er nog aan toevoegde, dat het goed zou zijn, wanneer ouders en leerlingen de theorie van een jaar 'groei' met gevoelens van instemming zouden begroeten. Klasse-leraren en dekaan, coördinator, ziehier een dankbare taak.

De andere kant van de medaille is natuurlijk de leerling. Men hoort vaak dat taal en literatuur door de leerlingen niet erg serieus worden bestudeerd. Veel van de boeken voor de literatuurlijst, zo leert de ervaring, worden wel gelezen, maar dan in vertaling. De literatuur kennen ze dus wel, maar het doel, het lezen van een taal, en het leren ervan, wordt op die manier natuurlijk niet gediend. Daar komt nog iets bij: als het goed is, heeft de H4-leerling gemiddeld 4 uur huiswerk per dag. Op drie-havo schijnt dat één uur te zijn. Zo preformeer je de leerling dus niet op wat hem of haar in H4 te wachten staat. Onwennigheid bij zulke flinke eisen kan ook demotiverend werken. Kan dat? Wat voor gevolgen heeft laksheid (als het lezen van vertalingen voor een vreemde literatuur) voor een algemene studie-houding? Welke

invloed gaat er van 'verwaarlozers' uit op anderen?

'Gedemotiveerde leerlingen demotiveren anderen in de klas. Moet je die mensen dan maar houden? Die moeten naar het MBO'. Maar hier dien je de zaken individueel te benaderen.

Velen komen van een andere school, gewend aan de beschermende instelling der leraren, die zich veel directer, persoonlijker met hun pupil bemoeien.

We spraken af, dat we de volgende keer heel precies die dingen die ons bezwaren, in bespreking zouden brengen.

Ik heb een paar artikelen bijeen gezocht die ik dan kwijt wil, en die ik hier, ten behoeve van de welwillende lezer heb laten afdrukken, elders in dit nummer. [1](#)

CN

NOOT

1. In dit nummer van het *I.B.* zijn de volgende krantenstukken afgedrukt: 'Natuurkunde moet aantrekkelijker worden voor meisjes', in: *Haagse Courant*, 8 november 1981; 'Meisjes hebben meer problemen met wiskunde dan jongens', in: *Algemeen Dagblad*, 3 oktober 1981; 'Onderwijskundige in proefschrift: Meisjes banger op school', in: *Trouw*, 1 oktober 1981. 🌱

Waarheid en waarheid dat zijn drie heel verschillende dingen

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [december 1981]

Wanneer A en B op zeker punt van mening verschillen, doen zich twee waarheden voor. Beiden willen dan wel graag gelijk krijgen. Want beiden menen dat ze dit hebben. Heeft het meningsverschil verder voor niemand enige betekenis, dan kan zich tussen A en B een aardige polemiek ontwikkelen, waar ook buitenstaanders zich mee kunnen amuseren.

Maar zodra het meningsverschil gevolgen heeft voor anderen, komt het erop aan op het stuk van het 'gelijk' een beslissing te forceren. Een instantie die *macht* heeft over A en B zou die beslissing kunnen forceren. Maar als die macht ontbreekt: wat dan?

Dan kan men op zoek gaan naar een lichaam, dat van hogerhand bevoegd is verklaar over het twistpunt een beslissende uitspraak te doen.

A en B plus hun gelijken plus de directie - tezamen zo'n lichaam vormend - bijeen geroepen op een vergadering, krijgen eindelijk te horen, wat er nu precies gaande was.

De vraag die gesteld wordt, luidt:

'Ziehier de handelingen van A

Ziehier de handelingen van B

Wat is goed, waar, logisch? En denk erom, de meerderheid beslist!

Op zo'n vergadering bevond ik mij. Wat een dilemma!

Ik denk aan Herakles, op de berg Kithairon. Links staat een mooie vrouw, maar streng - o, zo streng! Rechts daarentegen bevindt zich een wulpse vrouw, maar mooi, heel mooi. Kiezen maar. [1](#)

Maar het komt me voor, dat het goede, ware en logische hier geen absolute waarden kunnen zijn. Niet de waarheid is in het geding, maar het eigenbelang: dit van A; dit van B.

De vraag aan de vergadering voorgelegd, is onjuist. Zij dient te luiden: 'Wat is de doelstelling, die maakt dat A dit doet?' En: 'Wat bedoelt B met deze handeling? Is die hem dienstbaarder, nuttiger, voordeliger dan een ander?' Maar die vragen werden niet gesteld, al waren er enkelen, die reageerden, alsof dit wèl zo was. A dus. En B. En wie deel hadden aan de *waarden* van A en B.

Maar *mijn* eigenbelang ligt net zomin bij A als bij B. Nog minder ligt het op een punt, waarop de Meerderheid optreedt als de verpersoonlijking van de Waarheid en de Gerechtigheid. Een democratische constructie hanteren als een systeem van de Waarheid! De vuurproef; het zwaard in de waagschaal; het ostracisme; priesterlijke voorgijschap in handen van leken; een volksgericht! Ik zou in mijn eigen ogen *niets* waard zijn, als ik de macht vermeerderde, die wel verplettert, maar níet overtuigt: de macht van het getal! Ik zou volstrekt waardeloos zijn als ik kiezen zou tussen twee waardesystemen, die niet het handelen beheersen en leiden, omdat ze uit die functie zijn losgeraakt, en die daar alleen maar zijn om te worden geïdealiseerd of te worden verguisd. Want dat werd van de vergadering gevraagd.

Ik aanvaard gemakkelijk autoriteit. Ik aanvaard zelden druk. Dan komt er iets vrouwelijks over me, - iets 'blijf van mijn lijf'-achtigs. Dan zoek ik een eigen weg, die via veel buikpijn

naar de vrijheid voert.

Toen C dan ook het punt aanwees, waar mijn eigenbelang wél lag - nl. daar, waar A en B tot overeenstemming kunnen komen door overleg, al wás het dan gedwongen overleg - liet ik de wulpse en strenge vrouw niet staan, maar bracht ze bijeen, en smolt ze samen, op het punt, waar ik me bevond. En ik omhelsde haar met grote welwillendheid. Wat is waarheid, lieve hemel!

Waar is, dat men de tegenstellingen dient weg te nemen, nadat men begrepen heeft, dat men die zelf in de dingen heeft gelegd. Waar is, wat verantwoord is, in deze situatie, van *mijn eigen persoonlijkheid* uit gezien.

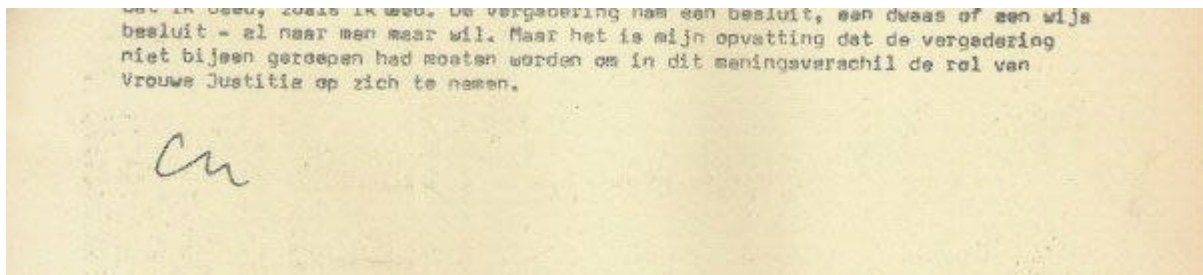
Wat zó, op die manier waar is, is ook goed.

'Iedere hoofkaraktertrek,' zegt Nietzsche, 'die aan elk voorval te gronde ligt, die zich in elke gebeurtenis uitdrukt, moet, als hij door een individu als *zijn* grondkaraktertrek wordt gevoeld, dit individu daartoe drijven, triomfantelijk ieder ogenblik van het bestaan, in het algemeen, goed te noemen. Het komt er juist op aan, dat men deze grondtrek van het karakter als goed, waardevol, met vreugde in zich voelt.' (*De wil tot macht*)

De vergadering, die ik met weerzin tegemoet zag, bracht me aan het slot in dat gevoel. Ik heb er geen spijt van daarbij te zijn geweest, nog minder spijt het me dat ik deed, zoals ik deed.

De vergadering nam een besluit, een dwaas of een wijs besluit - al naar men wil. Maar het is mijn opvatting dat de vergadering niet bijeen geroepen had moeten worden om in dit meningsverschil de rol van Vrouwe Justitia op zich te nemen.

CN

NOOT

1. Met deze vertelling begint Vestedijks roman *De dokter en het lichte meisje*. Cornets de Groot nam het betreffende [eerste hoofdstuk](#) op in zijn inleiding op Vestedijks werk, *Vestdijk op de weegschaal*. 🌱

Voor een kwartje op de eerste rang

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 6, maart '82

"Geluk is de vervulling van een voorhistorische wens. Daarom maakt geld ook niet gelukkig, want geld is nooit een jeugddroom geweest."

(Sigmund Freud)

Toen ik in de jaren zestig werkloos geworden was, 1 begon ik op goed geluk wat te schrijven. Ik besloot iets aan de hartstocht van mijn jeugd te gaan doen: de letteren. 2 Per toeval ontmoette ik mijn ex-leraar Nederlands aan de Kweekschool, H.A. Wage, 3 die me ried aan zijn School voor Taal en Letterkunde te komen studeren. Ik deed dat met groot plezier en toen ik de akte van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in de Nederlandse Taal en Letterkunde kreeg uitgereikt, stond me eigenlijk weinig meer in de weg om dat onderwijs dan ook maar te geven. 4

Toch duurde het nog anderhalf jaar solliciteren, eer een school - het LMC - mij wilde hebben. 5 Ik druk me onvolledig uit: het was Piet Smits, wiens wakend oog 6 op mijn brief gevallen was. Ik had een sollicitatiegesprek met rector Van Dun en na een kwartier hadden we de transactie voor elkaar. 7

Ik kan niet zeggen dat ik met veel zielsgenot heb kunnen beginnen: er waren geloof ik 12 uren voor me weggelegd. Maar dat was me toch niet onwelkom: zoveel salaris als die werktijd opleverde, had ik in jaren niet bijeen gezien. En ik hield veel tijd over om me aan mijn ware passie te wijden. Ik deelde me zelf in bij de *Leisure Class* en gedroeg me daar ook naar, wanneer men althans mijn toenmalige kleding, die naar het Diogeneske zweemde, buiten beschouwing wil laten. 8

Ik merkte onmiddellijk dat ik op een RK school zat, want op de eerste vergadering de beste kwam ik naast de onvergetelijke Andries de Wolf 9 terecht, die een cynisch verhaal vertelde, dat me helaas is ontgaan, maar waarvan de slotwoorden diep in mijn ziel sneden.

'Hij keek me aan, alsof hij rechtstandig ten hemel zou varen', deelde de vrome man mij mee, en daarbij vouwde hij de handen en keek een weinig hemels. Je zou hem zo op een wolk zetten, - een eerbetoon, dat helaas alleen aan popsterren beschoren is. 10 Zijn verhaal leek me een teken, en teneinde te verhoeden dat ik, in bepaalde klassen duivels uitbannend, zelf in een varken varen zou, belde ik die avond een katholieke vriend op en eiste op hoge toon de tekst op van het *onze vader* en van het *wees gegroet*. Als het van mij af hing, zou het van nu af aan alleen nog maar goed met me gaan op het LMC. De uren stapelden zich dan ook op, (ik heb er 28 nu, geloof ik) en de sectie vond het best, dat ik lessen gaf, alsof ik de akte B op zak had. Ik ben de sectie en de collega's daarbuiten, die dit toelieten, veel dank verschuldigd. In de komende jaren wist ik immers de oude hartstocht met een nieuwe - die van het wekken van belangstelling voor de letteren - tot een eenheid om te vormen. 11 Ik deed ervaringen op, die van belang zouden zijn, toen het niet meer zo vanzelfsprekend was dat een tweedegrader eerstegraadslessen gaf. Ik bracht er niet alleen mijzelf, maar ook anderen, sectiegenoten nog wel, schade door aan. Natuurlijk? kon? ik? gaan? studeren? om wat eens een voorrecht was tot een recht om te bouwen. En op die manier een vijftal jaren voor de VUT me toelicht die B-akte te verwerven. Ik had geen zin in dit overtollig tijdverlies.

Het was Evert Verschuur die me toen een zeker artikel uit een bepaalde wet liet lezen, dat mogelijkheden bood om deze weg af te snijden. Het was de directie die dit leuke plannetje goedkeurde. Maar het was het bestuur dat het voorstel bij de minister in moest dienen. En het was Piet Smits die dit namens het bestuur ook deed. Ik ben allen van Evert tot en met Piet veel dank verschuldigd.

H.A. Wage gooide zijn volle gewicht in de schaal, evenals Paul de Wispelaere, 12 toen ik hem vroeg mijn voorspraak te willen zijn bij de minister.

Ik kreeg het zenuwslopende bericht, dat ik bezoek zou krijgen van twee inspecteurs; de dag vóór hun verschijning begaven mijn krachten het.

Reculer pour mieux sauter, zei Verschuur er later van. Een vertegenwoordiger van het niet onderwijzend personeel, Frans Houdijk, hield de volgende dag de gang van storende invloeden vrij. En twee klassen toonden zich ter inspectie van hun beste kant; een kant die ik trouwens vaak te zien krijg van deze twee. Ik ben allen, die ik zojuist bedoelde, zeer veel dank verschuldigd. Dat ik tegen alle en aller verwachting in toch de 'onthefing' kreeg, die ruimer bevoegdheden biedt dan deze waarop een geodeet zich beroemen kan, is dan ook geen persoonlijk succes. Het is het succes van bestuur, directie, sectie, collega's, niet onderwijzend personeel, leerlingen, vrienden en mij - een succes, waarin ik terecht ook mijn ex-collega Willem van den Ende, de oud-directeur Van Dun en de oud-conrectrix Mevrouw Vermeulen heb betrokken: zonder hun steun in de aanvang van mijn loopbaan op het LMC was alles, daar ben ik zeker van, heel anders gelopen.

Een andere vraag is natuurlijk, wat de school hiermee opschiet. Wat is het wetenschappelijk peik van iemand als ik, van iemand die 'zomaar een klas overslaat'?

Wanneer men wetenschap omschrijft met termen als verifieerbaarheid, controleerbaarheid en objectiviteit, heb ik weinig te bieden, goddank helaas!

Verifieerbaarheid is immers alleen datgene, wat waarneembaar is of wat te bewijzen valt. Wat is waarheid dan nog? Waarheid is wat iedere idioot kan zien.

Controleerbaarheid! Wat betekent dat anders dan dat de wetenschapper zich onderwerpt aan de Inquisitie van een instantie die geen enkele speelruimte laat: van iets zo onvolmaakt en belachelijks als de Rede. Niets kan m.i. onverstandiger zijn!

Objectiviteit tenslotte, - deze dwaze eis het eigen willen eigenhandig om zeep te helpen: dit luie idealisme dat willoosheid uitroept tot het toppunt van menselijke kunnen: weg ermee!

Maar ze gt men dat wetenschappelijkheid de intellectuele rechtschapenheid is van een denkend mens, dan zegt men iets, waar ik graag voor stoeien wil.

De opvatting houdt immers een mentaliteit in, - deze: dat men in het onderwijs niet verwachten moet, dat onze oogappels zich naar lichaam en geest zullen gedragen als soldaten die exerceren. Wij moeten niet eens willen dat het allemaal zo vlot gaat, dat er een eenheid van vraag en antwoord zal zijn, die de samenhang vertoont van hamerslag en kniepeesreflex. Het instinkt om te leren is niet gebaat bij deze tv-quize-vaardigheid. Wij moeten niet voor een kwartje op de eerste rang willen. Wij dienen te voorkomen, dat we gaan lijden aan de ziekte van Van Oekel, waarvan het voornaamste kenmerk is, dat je iets zegt, met de bedoeling je pas achteraf te realiseren, waar je het eigenlijk over hebt. Een ziekte is dat, die naar mijn mening in hoge mate begunstigd wordt door de multiple choice.

Wij moeten integendeel ons afvragen, wat er in ons omgaat, en dan niet op die vlotte manier van 'Waar ben je dan mee BEEEZIG?' Want dat is weer zo'n multiple choice-vraag, die een groei bevordert naar een kant - maar naar de andere niet. 13

Wij hoeven niet uit te stralen in de wereld. Wij nemen werelden in ons op. 14 Wij moeten uit beschouwingen bestaan: peinzend, traag, merkwaardig, onpraktisch, ridikuul en volstrekt nutteloos - voorwaarde, waarzonder wij van onze pupillen niet mogen vergen, dat ze eens, ooit, èn met plezier, kunnen denken.

Als er een consequentie schuilt in die 'onthefving', dan is het deze: dat mij het voorrecht geschonken werd van met vaster stap de weg te mogen blijven gaan, die ik hierboven omschreef, en die nu eenmaal de mijne was en is. En blijven mag. Dat stemt mij gelukkig. Nu al enkele weken lang!

CN

Uitnodigingskaartje.

NOTEN

1. Zie hiervoor de [inleiding](#) tot het artikel [Een onroman een bitterboek](#). ▲
2. Vergelijk: 'Karl May, Edgar Rice Burroughs - er was ten slotte geen boek van hun hand dat niet al op mijn boekenplank stond. Mijn vader ging soms mee. Hij adviseerde me, en zo kwam ik aan *De Katjangs* van J.B. Schuil, de *Max Havelaar* en een dik boek over Koning Arthur en de ridders van de tafelronde. Onvergetelijke literatuur!' [Tropische jaren: hoofdstuk VI](#), p. 40. En: 'Wat ben ik hier [op de pasar Senèn] graag en veel geweest als kind, en wat heb ik daar een schat aan boeken weggesleept uit de boekenmarkt, juist in de oorlogsjaren. Jules Verne, Paul d'Yvoie, Karl May, Gustave Aimard, Edgar Rice Burroughs en Alexandre Dumas natuurlijk.' [Indisch dagboek 1987, hoofdstuk I](#), p. 3. Ten slotte: 'Ik hield het op Karl May, Tarzan, de musketiers, Gustave Aimard en Jules Verne, zoals iedereen met wie ik omging en op Hendrik Willem van Loon, zoals niemand anders met wie ik omging.' [Dagboek 1989, deel 1](#), 12 mei 1989. ▲
3. H.A. Wage (1911-1997), letterkundige met als specialisme de dichter P.N. van Eyck. Cornets de Groot droeg het essay [Op zoek naar het midden](#) bij aan de bundel *Was ik er ooit eerder? Een bundel opstellen aangeboden aan dr. H.A. Wage bij zijn afscheid van de School voor taal- en letterkunde*, Den Haag, 1980. Zij bleven tot Cornets de Groots dood in 1991 met elkaar bevriend. ▲
4. Vlak na het behalen van zijn akte had Cornets de Groot daar nog aanmerkelijk minder vertrouwen in. In een [brief](#) van 25 juli 1967 aan zijn uitgever Bert Bakker schrijft hij: 'De 14e juli deed ik dan eindelijk dat examen M.O. Ned en slaagde. Veel heb ik natuurlijk niet aan dat papier, want na m'n haatdragend stukje in *Maatstaf* voelt geen enkel dorpsonderwijsman er iets meer voor 't paard van Troje binnen te halen.' Het 'haatdragende stukje' is het ongebundeld gebleven [Een onroman een bitterboek](#) (1967), over zijn perikelen met de afdeling Onderwijs van Den Haag. ▲
5. Deze periode van werkloosheid valt samen met zijn in literair opzicht meest productieve periode. Vergelijk zijn [brief](#) aan collega Jan Verstappen: 'Het waren luidruchtige jaren van werkloosheid, ik had

- een gezin dat voltooid was. Ik trok een weinig steun, werkte me gek voor kranten en tijdschriften en schreef met grote haast het ene boek na het andere.' 🟩
6. Een frase met een voor Cornets de Groot onmiskenbaar pedagogische strekking. In zijn essay [De allegorische interpretatie van 'Aktaion onder de sterren'](#) over de roman van Vestdijk citeert hij van Aktaions paidogogos, de centaur Cheiron: "Alles wat ik hier verricht heb geschiedde met een wakend oog op jou." 🟩
 7. Zie hiervoor zijn artikel in de *Gele vellen* ter gelegenheid van het afscheid van Van Dun in de [elfde jaargang](#), en deze passage uit het [laatste hoofdstuk](#) van de roman *Tropische jaren*: "Hoe stelt u zich het onderwijs voor?" werd me bij mijn sollicitatie gevraagd. Ik antwoordde (...): "Ik wil dat mijn pupillen over zichzelf, over de wereld en over mij iets leren, en met iets bedoel ik zoveel mogelijk." "Dat wordt dan een dolle boel," zei de directeur. "Ja," zei ik. En ik mocht komen.' 🟩
 8. 'Maar de man [een schoolhoofd tijdens een sollicitatiegesprek] wou mij zien, zich bevreemden over mijn baard, over mijn clarks, mijn kortamerikaans haar.' [Een onroman een bitterboek](#), p. 148. 🟩
 9. De in 1977 overleden godsdienstleraar, wiens rol min of meer door Cornets de Groot werd overgenomen, vooral als schrijver van *I.B.*-essays onder het pseudoniem Théodore de Saint-Juste Milieu. 🟩
 10. Opnieuw een verwijzing naar Vestdijks roman *Aktaion onder de sterren*, aan het slot waarvan de centaur Cheiron een beeld maakt van zijn pupil Aktaion, dat bij diens dood zijn grot verlaat en 'onder de sterren' wordt opgenomen. Volgens Cornets de Groot in zijn debuutessay gaat het hier om 'een van de adembenemendste gedachten der Griekse eschatologie, om de apotheose namelijk, de opneming van de heros onder de sterren'. [De artistieke opbouw van Vestdijks romans](#), *Striptease*, p. 130. 🟩
 11. Vergelijk: 'Dat wilde ik dus vertellen, gewoon, zoals een onderwijzer onderwijst.' En: 'Ik vond schrijven zoals een onderwijzer onderwijst een aantrekkelijk werkje.' *De kunst van het falen*, [Inleidend](#), p. 6/7. 🟩
 12. Vlaams romanschrijver en essayist (Brugge, 4-7-1928). 🟩
 13. In zijn studie over Vestdijks roman *Aktaion onder de sterren* citeert Cornets de Groot deze wending van Vestdijk: 'Aan Aktaion onthult de paedagogos dat hij haar [=Aktaions moeder Autoonoe] heeft toegezegd, zijn pupil te zullen opvoeden als "een jonge leiboom, die de ene richting uitgroeit en de andere niet", maar dat hij geenszins van plan is, zich aan deze belofte te zullen houden.' [De allegorische interpretatie van 'Aktaion onder de sterren'](#), *Vestdijkkroniek*, nr. 35 (juni 1982), p. 16. 🟩
 14. Vergelijk: 'Iedere grote staatkundige verandering is een pedagogisch verschijnsel. Ze dwingt je tot belangstelling voor wat er om je heen gebeurt.' [Iets persoonlijks](#), *Vestdijkkroniek*, nr. 46 (mrt 1985), p. 3. 🟩

Wordt vervolgd

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, mei nummer, [1982]

In dit nummer staat wat luchthartige en zelfs welwillende polemieken te lezen, n.b. van HA, VI, en DB, dus beslist niet de beroerdste medeproducenten!

Ik zocht er wat motti voor bij elkaar en presenteer ze hier als hors d'oeuvre:

Voor HA: Je verleert de arrogantie als je je altijd temidden van verdienstelijke mensen weet.

Voor DB: Hij die iets groots ten geschenke geeft, ontmoet geen dankbaarheid; want de begiftigde heeft alleen al door het aannemen ervan te veel last.

Voor VI: Wie zijn ideeën niet in de ijskast kan leggen, moet zich niet in de hitte van de strijd begeven.

Voor HA: De sterkste aanwijzing voor de vervreemding van inzichten tussen twee mensen is dit, dat zij elkaar wederzijds iets ironisch zeggen, maar geen van beiden het ironische ervan aanvoelt.

Voor VI: Als je tegelijk een mening tegensprekt en ondertussen je eigen mening ontwikkelt, dan wordt de eigen mening gewoonlijk verschoven door het voortdurend rekening houden met de andere: zij lijkt opzettelijker, scherper, wie weet een tikje overdreven.

Voor de directie: Wie iets moeilijks van een ander wil eisen, moet de kwestie hoegenaamd niet als een probleem formuleren, maar eenvoudigweg zijn plan poneren alsof het de enige mogelijkheid is; hij moet de kunst verstaan om zodra in de ogen van de tegenstander het bezwaar, de tegenspraak schemert, abrupt het gesprek af te breken en hem geen tijd te geven.

Voor allen: Er is een verschrikkelijk soort mensen, dat een probleem, in plaats van het op te lossen voor iedereen die zich ermee bezig wil houden, in de war en moeilijker op te lossen maakt. Wie de spijker niet op de kop weet te slaan, moet verzocht worden er helemaal niet op te slaan. 1

Voor Ton: de bron dezer wijsheden heet Nietzsche.

CN

NOOT

1. Vergelijk de laatste regels uit de inleiding van Cornets de Groot's eerste essaybundeling *De open ruimte*: "'Die Forderung des Tages" zei Goethe, dat is het enige. Er wordt bij mij dan ook niet gezwetst. Bij mij worden spijkers met koppen geslagen.' [De open ruimte](#), p. 13. ▲

Wordt vervolgd

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makebljide College

Informatief Bulletin, [juni 1982]

Het laatste *I.B.* van dit schooljaar bevat een stuk van Leo Peters over de eindexamens van het LMC, een bestuursvergaderingsverslag van Thomas van Rooyen plus de onverbeterlijke Bezinningsmomenten onder zijn redactie, en een bundel bijdragen van Jan Verstappen, Pieter Konings, Piet Molenkamp, Dick van Geest en ondergetekende, allemaal gewijd aan het vertrekkende viertal dit jaar.

CN wenst allen een mooie vakantie toe.

Grote groeten en tot volgend jaar.

CN

Dag beste mensen!

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, afscheidnummer, juli 1982

Het *I.B.* bestaat deze keer uit twee afleveringen: één met het officiële en één dat in het teken staat van het afscheid dat het LMC gaat nemen van drie collega's, die hun tijd erop hebben zitten: Joke, Liesbeth en Jan en een lid van het niet onderwijzend personeel: meneer Janssens. Joke is mijn voorgangster geweest als redactrice van het *I.B.* [1](#) Haar werk eraan was niet alleen vlekkeloos, maar ook doordacht: er was een inhoudsopgave, de afleveringen waren genummerd. Ik leid daaruit haar zakelijke opvatting af, want kijk, de natuur der dingen biedt ons regels aan; dan is het verstandig je daaraan te houden. Het is niet verstandig ze door te drukken, want de natuur schenkt ons ook de afwijking der regels. De natuur is de vrouw zeer welgezend: daarom hebben vrouwen zo vaak gelijk. Hun intuïtie zoekt oplossingen, waar mannelijke logika tot botsingen voert.

Joke beschikt over dit vermogen, botsingen te voorkomen, naar ik heb mee mogen maken in de onderwijscommissie, waar zij (en vele anderen, onder wie ik) deel van uit maakte. Misschien is het harmoniemodel de natuur der dingen ook wel. Het is in ieder geval een klassiek model: de gulden middenweg: wie weet er meer van dan Joke?

Liesbeth, eveneens een vrouw, staat haar mannetje op totaal andere wijze. Ik heb me altijd afgevraagd, hoe zij er toch in slaagde, kerels die drie keer zwaarder waren dan zij, in bedwang te houden. Die kunst dankt zij aan haar ogen. Niet dat die streng de wereld inkijken, - integendeel. Maar zij boezemen ontzag in. Zij is niet het type dat les geeft met de rug naar de klas. Zij is het type dat alles wat er gebeurt, ook ziet. Maar dan moet ze wel kijken! Zij vertelde mij eens dat haar lievelingsdichter Rilke is, Rainer Maria Rilke. Welnu, het *zien* bij Rilke - een zien dat de dingen in zich opneemt, dat de dingen 'onzichtbaar' maakt [2](#) - is een zien dat juffrouw Jaeggi zich eigen heeft gemaakt. Kijkt ze naar je, dan ben je weg: vertrokken naar een heel andere ruimte, waar andere wetten gelden: de hare. Dan doe je eenvoudig wat ze van je verlangt. Ofschoon, - één keer ging dat toch mis. Dat was in H5. De leerling in kwestie, een boom van een Westlander, vermoordde haar taal door zijn uitspraak. Ze zei: 'Dat is vreselijk! Zó moet het' - en ze deed het voor. Maar ongelukkigerwijze voegde ze eraan toe: 'Nu zal ik het es lezen, zoals jij dat doet'; ze ondernam een poging, maar onderbrak zichzelf: 'Je doet het zo slecht, dat ik het niet eens na kan doen'. Waarop de knaap antwoordde:

'Ja precies: u ken 't niet, zoals ik 't doe, en ik ken 't niet zoals u 't doet!'

En dat is alzo gebleven tot op deze dag.

Jan.

Van een gulden middenweg heeft hij nog nooit gehoord, en het zijn ook zijn ogen niet, waardoor je je voelt opgezogen. Hij heeft andere middelen tot zijn beschikking, en zijn vreselijkste wapen is het machtswoord dat hij altijd tot zijn beschikking heeft, een tuchtmiddel, waarvoor eens zelfs decanen beefden.

Soms maak je dat nog mee, in een ADV. [3](#) Dan heeft een ongelukkige het onschuldige idee geopperd om over atoomwapens te praten. Of iemand voert oppositie tegen herinvoering van

het klasseboek. Jan is een sanguïnisch type.

Hij dankt zijn temperament aan het leger. In ieder geval is zijn talent tot spreken daar besproeid en tot bloei gebracht, al zou ik niet willen beweren, dat Jan zijn pupillen drilt. Of dat hij probeert dit met ons te doen. Maar hij zou het misschien *willen* doen: dat maakt hem zo beminnelijk. Hij heeft nu eenmaal het rechte pad gekozen, en hij wil ons daar ook op hebben - allemaal. Hij is daarom een goeie leraar. De meesten onzer zijn dwaalleraren - zelfs als ze een goeie leraar zijn daarbij.

Meneer Janssens is een onopvallend man, die alles goed in de gaten wist te houden. Zijn kantoor had de allure van een deftig huis; hij verleende er status aan. Fluisterend kwam ik er wel es binnen, even bezonnen verliet ik het weer. Hij hield zich bezig met de essentiële dingen des levens: geld, kindertoeslag, ziektekostenvergoeding, ja zelfs de kantinekas beheerde hij op onnavolgbare wijze, en winsten vloeiden daaruit voort. Meneer Janssens: wat zouden wij bezitten zonder hem? en wat verliezen wij door zijn vertrek!

Dag Jan, dag Joke, dag Liesbeth, dag meneer Janssens, - het ga jullie goed. We zullen nog vaak met elkaar over je praten. Kom er dan gerust es bij. Geen vaarwel dus, maar tot ziens!

CN

NOTEN

1. Joke Davids was van de zesde tot en met de achtste jaargang redactrice van het *I.B.*, maar Cornets de Groot was haar in de derde en vijfde jaargangen al voorgegaan. 🌱
2. In zijn laatste essaybundel *Ladders in de leegte* publiceerde Cornets de Groot een groot essay over deze Duitse dichter: [Rilke, Rilke, Rilke!](#) 🌱
3. Algemene docentenvergadering. 🌱